

"GLAS NARODA"

Čist slovenskih delavcev v Ameriki.

Urednik: ZMAGOSLAV VALJAVEC.

Glavni urednik: FRANK SAKSER,

109 Greenwich Street, New York City.

Če leto velja list za Ameriko . . . \$3.00

pol leta . . . 1.50

za Evropo, za vse leto . . . 4.50

čert leta . . . 1.75

V Evropo pošiljamo list skupno dve številki.

"GLAS NARODA" izhaja vsaki dan iz-
zvenstni nedelji in praznikov.

"GLAS NARODA"
("Voice of the People")

Issued every day, except Sundays and
Holidays.

Subscription year, \$3.00.

Advertisement on agreement.

Za oglase do deset vrstic se plača 30
centov.

Dopisi brez podpisa in osebnosti se
ne natisnejo.

Denar naj se blagovolji poslati po
Money Order.

Pri spremembi kraja naročnikov
prosimo, da se nana tudi prejšnje bivalje
še namani, da hitreje najdemo naslov-
nastan. Dopisem in posiljajmo natečajne
kavle.

"Glas Naroda"

109 Greenwich Street, New York City.

Telefoni 3798 Cortland.

Katastrofa v Haver-

straw.

Haverstraw! Dvajset ljudi usmrte-

lih. Samo dvajset! Kajti bilo bi

jih lahko tudi petdeset ali celo sto.

Podrobnosti o tej katastrofi smo že

večkrat objavili v "Glasu Naroda".

Ta poročila nam niso javila kaj no-
vega. Tovarnarji opeke kopljajo še

nadalje tamkajšne ilove, in sicer v toli-
koj meri, da je bila podlaga cele vrste

hiš že davno v nevarnosti in končno

je prišlo ono, kar je moralo priti:

Hiše so se podirle, razvaline so sta-
novnike zasule in nad 20 oseb je bilo

usmrtenih.

Dragocene človeške življenja? Za

koga dragocene? Za rodbino onih, ki

so bili živi pokopani in ki so s svojimi

lišami zajedno zgoreli. Toda to ven-
dar ni glavna stvar. Glavna stvar je,

da lastniki opekarn ne izgube kaj od

svojega dobička. Onih par mrtvecev

pa temu dobičku gotovo ne škoduje.

Čemu toraj toliko kričanja po čeno-
pisju?

Nevarnost je že davno pretela in

ljudje so tudi vedeli za njo. Čuditi se

moramo, da so ljudje, kateri so sedaj

živjevali za lastnike opekarn svoje

žrtvovali, toliko časa čakali. Toda

taka je človeška narava. Na ognjeniku

Vezuvu se je tudi nastanilo muno-
go kalabrijskih kmetov. Vino, zlasti

ono, katerega imenujejo radi izborni-
sti "Lacrimae Christi", uspeva tam-
kaj kar najbolje. Lava prejšnjih

vulkanovskih izbruhov se je počasi spre-
menila v rodovitno zemljo in lastniki

vinogradov lepo živijo. Neega dne pa

prigode v gori bobneli in kmetje beže

ter ostavijo vse, samo da rešijo svoje

življenje. Lava prične padati iz ognje-
nikov odprtine in teče po vinogradih

ter uniči vse. Toda bluvanje se tudi

preneha in kmalo potem se pojavijo

na vulkanu zopet oni kmetje ter pri-
no mrtvičev zopet z delom.

Žrtve nesreče v Haverstrawu niso bi-
le na najnižji gospodarski stopinji,

kteru opažamo v Evropi, zlasti pa v

Italiji. Oni so živeli v blagostanju.

Toda podirte hiše so bile vendar le njih-
ov "dom", katerega niso hoteli osto-
viti. In potem: oni so živeli v tako-
zvanem civiliziranem deželi kjer vladajo

pravica za vse. V tem so se pa mo-
tili. Kmetom krog Vezuvu je znano,

da se Vezuv ne zmeni za sodna pove-
lja. Toda ljudje v Haverstrawu so

bili pri sodišču in sodnik Maddox je

izdal sodno povelje, katero je lastnikom

opekarn prepovedoval z delom nadalje-
vati. Toda pri nas imamo višja so-
dišča, na katera se zamorejo sodniki

zamenjati. Lastniki opekarn so vložili

priziv, in sicer še pred dvema leti.

Razsodba bi morala že davno iziti.

Čemu ni prišla, vedo naravno le last-
niki opekarn in — sodniki.

Nesreča ni hotela več čakati in

usmrtila je 22 ljudi. Toda dvoletni

dobiček je rešen.

Razširjanje kulture.

V Afriki se v novejši dobi izredno

mnogo stori v prid razširjanja evrop-
ske kulture. Vojaki, misijonarji in

žganje se v vedno večjih količinah raz-
širjajo po delu sveta, kateri je kar ne-
pričakovano postal tako kulturoželjen.

Vse to se godi, da se kakor hitro mo-
goče dosegaš zamerjane zamorece

pride na red, "jedino pravo vero"
in import raznih "šnopsov". Ubogi

zamoreci, kateri v svoji obžalovanja

vrjednje nevednosti in ignoranci o ci-
vilizaciji nikdar nečesto vedo, nimajo

niti pojma, v kako groznih razmerah

so morali dosedaj živeti. Živeli so

neiskrjeni, neumiti, neobčleni v po-
stojni in pragozdu, ne da bi imeli kak-
e oblasti, vlade in tudi policije. Poleg

tega so tudi živeli v popolnoma div-
nem zakonu. Uprav nezapodljivo

je, kako so zamogli ti ljudje v takih

razmerah ne le samo živeti, temveč se

celo dobro počutiti.

Radi tega je "civilizovana" Evropa

sklenila, da je treba vse preinčiti.

Toda nam se dozdeva, da "neumni"

zamoreci razširjanju kulture niso nič

kaj naklonjeni, kar nam najbolj do-
kazuje Nemčija, oziroma njeno bar-
barsko vladanje v svojih afriških ko-
lonijah. Kako požrtvovalni so Neme-
ci zlasti v jugozahodni Afriki! Oni mo-
rajo trpeti streljivo, da zamorejo za-
morece privabiti na zemljo raz drevja,

kjer zamoreci ne smejo imeti kaj opravi-
titi; oni rabijo zamorece kot tovarno

živino, da jih tako končno dovedo saj

na nivo kulture praskih konj in pra-
ških oslov; oni ukažejo tudi zamor-
cem večkrat kakote umreti, kajti taka

smrt zamorec zamorecem za najboljši

način dokazati, kako žive v Nemčiji

nižji sloji ljudstva, kjer je pasje in

mačkino meso na dnevnem "menu".

Nek nemški stotnik je bil za svojo

ljubo prusko domovino celo tako po-
žrtvovalen, da si je nabavil harem,

samo da dokáže, da se nemški kavalir

povsodi zaveda svojih dolžnosti na-
pram damam, tudi ako so sleđnje črne

kakor tinta. In končno se neki nem-
ški kulturovodec ni ustrašil niti truda

niti časa ter je nekega zamorca na

solnem pečel toliko časa, da je obležal

popolnoma mrtve. S tem je namreč

hotel dokazati, da je Nemčija sklenila

reformirati tudi razmere afriškega

podnebja in temperature.

Toda kljub vsemu temu zamoreci ne-
često mnogo vedeti o evropskeji, zlasti

pa o nemški civilizaciji. Jeli na

svetu mogoče najti še večjo neha-
leznost, nego je ona afriških zamor-
cev?

Iz slavjanskega sveta.

Zoper dunajske Čehe

so se združili nekateri pristaši nemške

ljudske stranke, privrženci Wolfa in

Schoenererja ter so ustanovili pri-
pravljalen odbor, katerega namen bode

preprečiti da bi se dunajski Čehi pri

volilni reformi ne priznali kot nardo-
nost in da bi ne dobili toraj istega

varstva, katero Nemci zahtevajo za svo-
je narodne manjšine. Vse nemške

stranke na Dunaju se bodo pozvale,

da se te akcije udeležijo.

Madjarski šovinizem v šoli.

Slovaške v Turčanskem Sv. Martinu

izhajajoče "Národné Noviny" piše-
jo: "Ogrski naučni minister Julius

Lukáč je zopet izdal nov "ferman"

o šolski vzgoji. Samo ob sebi se raz-
ame, da je ta ukaz zopet skrajno šovi-
nističen, tako da se zdi, da za ogrske

državničke je še malo neumnosti in su-
rovosti v deželi, še malo revščine, še

malo se ljudstvo izsejuje v Ameriko.

Zlasti naučni minister podaja cele na-
erte, kako je treba ljudstvo poneum-
niti, mučiti in tako v Ameriko pre-
gnati. Moramo — pravi se v mini-
strovem fermanu — skrbeti za pouk

madjarske in ljudskih nemadjarskih

solah. To zahteva korist države in

korist nemadjarskega prebivalstva.

Moramo razširiti madjarsko in celem

narodu, ker je še 1340 šol, kjer se ne

učijo madjarsčina. Še 83.2 odstotka

prebivalcev na Ogrskem ne govori ma-
djarski; toraj je skrajni čas, da se

šola energično madjarizira."

Dalje isti list piše: "S tem le fer-
manom je minister J. Lukáč prekosi-

Benzevizijev koruptni in omiko ubi-
jajoči predlog! Kako daleč še bodo

šli? Bog ve! Ali saj je Amerika ve-
lika, in kadar tam ne bode več pro-
stora, zabiti cesar Sahare sprejme

slovaško ljudstvo! In zares, v Sahari

se bode slovaškemu ljudstvu bolje go-
dilo, nego v ogrski deželi!"

Ni čuda, da se Slovacom ni je lju-
bi sklepati takih resolucij, kakor je

bila reska!

Proti židovski poplavi iz Galicije

začel se je končno braniti marmaroški

komitat na Ogrskem, katerega prebiva-
ci so sami Rusi. S strahom namreč

gleda ta pojav, da domorodno rusko

prebivalstvo se izseljuje pred židov-
skimi oduševskimi prisilci iz Galicije.

Komitatni odbor, da bi boljše mogel

opazovati prihod nepoklicanih gostov,

je naprosil ministra, da bi dovolil

ustanoviti poseben obmejni urad v to

svrhu. Minister je prošnji ustregel

in novi obmejni urad se bode ustanov-
vil v Jasini na deželne stroške.

Iz Prusije.

Medtem, ko ruska vlada daje Po-
ljakom na Ruskem čimdalje večje pra-
vice, pruska vlada hiti napravljati jim

nove in nove krivice. Pred nedavnim

se je vršila v Gliwiceh (v zgornji Šle-
ziji) sodnijska obravnava proti 24 Po-
ljakom, ki so bili toženi radi tega, ker

so bili baje člani tajnega poljskega

društva. Ono tajno društvo je bilo

društvo vzdržnosti. Ne o svojih se-
jah zavolj tega ni obveščalo policije,

ker so bile seje nepolitične in zapne.

Četudi so obtoženi Poljaki imeli ime-
nitnega zagovornika, vendar je sodi-
šče obsodilo vseh 24 Poljakov v ječo;

vsaj vsak so dobili 6 let ječe. Državni

pravdnik je v svoji obtožnici osobito

načel, da agitacija družba je bila

v Šleziji, ki je nemški kraj, škodljiva

pruski vladi.

Nov črnogorski list

se je pridružil "Glasu Crnogorca".

Zove se "Odbrama".

Sedem mestnih gledališč

ima Srbija: v Belgradu, Nišu, Kragu-

jevu, Požarevcu, Paraćinu, Obrenov-

cu in Valjevu.

Protimadjarsko gibanje

med Rumuni.

Badimpeštanski madjarski list "Az

Ujság" je priobčil obširna poročila

o rumunskem gibanju v aradski in

humjaski županiji (komitatu). Iz

teh poročil je posneti, da so oblastni-
je izdale energične odredbe v varstvo

madjarskega prebivalstva. Državno

pravdnstvo in Aradu je pooblastilo lo-
kalne oblastni je v Nagy-Halmagu, naj

rabi silo, da vzdrži red. V oni okraj

je bila tudi odposlana jedna stotinja

33. pešpolka v ojačenje tamošnje po-
sadke. V Kereš-Banji so oblastni je

baje zaplenile zaboj pušk. Ravnatelj-
stvo železnice Arad—Canad je oboro-

žilo svoje osebe. Železniškim čuva-
jem se je razdelilo 150 revolverjev s

primernim številom patron.

Rumunski poslanec Štefan Pop opo-
reka tem vsem in pravi, da morajo

rumunski poslanci delati na to, da pre-
pričajo rumunski narod, da se ne pu-
sti po provokacijah zavesti. Tudi ru-
munski škof v Aradu, Ivan Pap, je

izjavil, da so vse te vesti večinoma

pretirane. Nek tri govee iz Gurahone

je pa pripovedal, da se tamkaj govori,

da izbruhne v kratkem revolucija in

da spodi ljudstvo vs gošpodo.

Vzde temu, da se od rumunške stra-
ni skuša tajiti omenjene vesti o bližnji

vstaji, prihajajo v Budimpešto, kakor

nadalje javljajo od tamkaj, čim šte-
vilneje vesti o gibanju med rumunskim

prebivalstvom. Izlasti se to gibanje

razširja v Sedmograskem (Erdelj-
skem).

Vsed tega je minister notranjih

stvari zahteval, naj se mu tekom pe-
tih dni poroča o položaju ter naj se

v varstvo doline Kereš odpošljejo dru-
ge čete. Poveljstvo orožništva v Ko-

lošvaru je po noči poslalo 45 orožni-
kov v Ofenaburg. Zagotavlja se, da

izbruhne revolucija v kratkem času.

Žrtev ljubezni.

Črtica. — Spisal Vekoslav Potočnik.

Težki, temnorudeči zastori puščajo

le motno svetlobo v spalnico.

Zmaj po ulici se živahno, polno

vrvjenja in drvenja sumi in hrusca,

tukaj pa vlada mir, oni mir, ki člove-

ku ne uspa živcev, ampak ki ga

mori.

Zadušeno ihtenje...

Zopet mir...

Ob licih postelje sloni mlada, blede

žena in upira skrbno čujoče, krvave

in udrti oči v rumenkasto in suho lice

otroka.

Pol leta že traja...

Hira in umira in ona hira poleg

njeza, na prvi ji lega kakor kamen,

velik in težak, pa tega ne čuti. Mati

ob postelji polnega otroka! Najli

misli na se!

Dete je zaprlo velike, plave oči.

Se spava trudno spanje.

Mati vstane oprezno in tiho, gre po

prstih do okna, kjer sloni zdravnik

in upira oči nepremično v zlato

uro.

"Gospod doktor, močna sem dovolj

in pripravljena..."

Zdravnik je se zravnal in ji pogle-

dal v blede lice.

"— — — pripravljena... in rada

bi, da izvem od vas gotovost, četudi

še tako bridko. Ta nejasna bodočnost

me mrzi in strup so mi te ure, polne

strahu in upa."

"Gospa,

